

Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Ortamdaki Doyum Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler

Related Factors and Satisfaction Levels of Nursing Students in Clinical Settings

Ayşe TAŞTEKİN*, Büşra TÜRKDÖNMEZ**, Merve GÜLER**, Ayşegül YILMAZ**, Tülay ERŞAHAN**

İletişim/Correspondence: Ayşe TAŞTEKİN Adres/Address: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, İzmir Karayolu 5. km. Ali Çetinkaya Kampüsü Afyonkarahisar Tel: 0 272 246 28 34/ 71104 Fax: 0272 246 28 69 E-mail: ayse.koyun@hotmail.com

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin klinik ortamdaki doyum düzeylerini ve etkileyen faktörleri değerlendirmektir.

Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı bir çalışmadır. Çalışma birsağlık yüksekokulu hemşirelik bölümündeki 225 öğrenci ile yürütüldü. Veriler anket formu ve Öğrenci Duyumu Ölçeği ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, korelasyon katsayısı, One-Way ANOVA ve Tukey Testi kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin klinik uygulamalarda en fazla karşılaştıkları sıkıntılar; klinik uygulama sırasında görevleri dışında sorumluluk almaları ve okulda aldıkları tüm uygulamalı derslerle ilgili kliniklere çıkamamalarıdır. Öğrencilerin Öğrenci doyum puan ortalamaları orta düzeyin üstündedir. 1. ve 3. sınıf öğrencilerinin doyum puanları daha yüksektir.

Sonuç: Klinik uygulamalarda keyifle çalışan, uygulamalarını hemşire ile birlikte yapan, hocalardan yardım alan ve görevi dışında sorumluluk almayan öğrencilerin doyum puanları daha yüksektir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, klinik uygulama, öğrenci doyum.

ABSTRACT

Aim: The aim of this study was to evaluate related factors and satisfaction levels of nursing students in the clinical setting.

Method: This study is a descriptive study. The study was conducted with 225 students at a health school nursing department. Data are collected with questionnaire and Student Satisfaction Scale. Data was evaluated by frequency, correlation coefficient, One-Way ANOVA, and Tukey test.

Results: Problems encountered by most students in clinical practice; take responsibility tasks outside and can not go to areas related to clinical courses. Student satisfaction score of students are above the middle level. Satisfaction scores of the 1st and 3rd grade students are higher.

Conclusion: Satisfaction scores of students who enjoy working in clinical practice, practices with nurse, assistance from teacher, and don't take responsibility for tasks outside are higher.

Keywords: Nursing, clinical practice, student satisfaction.

*Yrd. Doç. Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, **Hemşirelik 4. Sınıf Öğrencisi Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksekokulu

Yazının gönderilme tarihi: 07.09.2015

Yazının basım için kabul tarihi: 29.01.2016

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu'na göre, doyum “eldekinden hoşnut olma durumu, doyma işi, yetinme, kanma, kanaat” ve “bazı istekleri giderme, tatmin” demektir (TDK 2015).

Öğrenci doyumunu, öğrencilerin değişen ihtiyaçlarını karşılamak, kurumsal başarı ve etkinliği değerlendirmek için kullanılan önemli bir ölçüm aracıdır (Svetlana, Beltyukova ve Fox 2002). Literatürde üniversite öğrencilerinin doyumunu etkileyen faktörler; üniversite tesislerinin ve hizmetlerinin erişim ve kullanımı, sosyal olanaklar, üniversitenin yönetim tarzı, akademik ve sosyal bütünleşme, eğitim öğretim faaliyetleri ve kalitesi, eğitimin yararlılığı ve kişisel beklentiler olarak belirlenmiştir. Öğrenci doyumunu sosyal büyümeye, akademik performansa ve motivasyona katkıda bulunur. Memnuniyet düzeyi yüksek öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu ve amaçlarını gerçekleştirmeye kendilerini daha çok adadıkları belirtilmektedir (Elliot ve Shin 2002).

Lee, White ve Hong (2009) çalışmalarında hemşirelik öğrencilerinin klinik ortamda öğrenmelerini kolaylaştıran faktörlerden ve klinik yeterliliği arttırmak için geliştirilen yöntemlerin varlığından bahsetmiş bununla birlikte klinik eğitimde öğrenci doyumunu ile ilgili çalışmaların halen yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Türkiye’de yapılan çalışmalarda bazı değişkenler ile hemşirelik öğrencilerinin doyumları ile ilişkisi değerlendirilmiştir. Egelioğlu, Arslan ve Bakan (2011) hemşirelik öğrencilerinin akademik başarılarının; Yangın ve Kırca (2013) ise bölümden memnun olma durumlarının öğrencilerin doyumlarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Kantek ve Kazancı (2012) ile Özdelikara ve Babur (2016)’un çalışmalarında hemşirelik eğitiminin ilk yıllarında öğrencilerin doyumlarının yüksek olduğu ve öğrencilerin beklentilerinin yeterince karşılanmaması durumunda eğitimlerinin sonuna doğru doyumlarının azaldığı tespit edilmiştir.

Yapılan literatür taramasında, Türkiye’de hemşirelik öğrencilerinin klinik ortamda doyum düzeylerini etkileyen faktörleri inceleyen bir araştırmaya rastlanamamıştır. Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin klinik or-

tamdaki doyum düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi ve Amacı

Bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin klinik ortamdaki doyum düzeylerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmış tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Bu çalışma 5-16 Ocak 2015 tarihleri arasında yürütülmüştür. Çalışma bir sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü öğrencileri ile yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Evren 2014 – 2015 eğitim ve öğretim yılında hemşirelik bölümüne kayıtlı olan 320 öğrenciden oluşmaktadır. Bu çalışma için örneklem seçimi yapılmamıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden, ulaşılabilen ve anket formlarını tam dolduran 225 öğrenciden elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanmış 15 sorudan oluşan anket formu ve Öğrenci Doyumu Ölçeği - Kısa Form (ÖDÖ) ile toplanmıştır. ÖDÖ, hemşirelik okullarında öğrenim gören öğrencilerin doyumunu belirlemek için Baykal ve ark. (2002) tarafından geliştirilmiş ve Baykal, Harmancı, Eşkin, Altuntaş ve Sökmen (2011) tarafından tekrar revize edilmiştir. Öğretim elemanları, okul yönetimi, kararlara katılım, bilimsel-sosyal ve teknik olanaklar ve eğitim-öğretimin niteliği alt boyutlarından oluşan ölçekte bulunan 53 madde 5 “Kesinlikle katılıyorum”, 4 “Katılıyorum”, 3 “Kararsızım”, 2 “Katılmıyorum”, 1 “Kesinlikle katılmıyorum” şeklinde değerlendirilmiştir. ÖDÖ’nün Cronbach’s alfa katsayıları 0.83 - 0.97 arasında değişmektedir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesinde frekans, korelasyon katsayısı, One-Way ANOVA ve Tukey Testi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma için Afyonkarahisar Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan, çalışmanın yapıldığı kurumdan ve öğrencilerden izin alınmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalamaları 20.6 ± 1.4 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin %15.6'sı 1. sınıf, %23.6'sı 2. sınıf, %29.3'ü 3. sınıf ve %31.6'sı 4. sınıftadır. Araştırma sonuçlarına göre, çalışma şartlarının zorluğu (%71.6), mesleği ile ilgili öğrencilerin çok tedirgin eden faktör olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin %63.6'sı hastane uygulamaları sırasında keyifle ve huzurla çalışmadıklarını belirtmişken; %66.2'si hastaların bakım ve tedavileri konusunda bilgileri doğrultusunda hastaya müdahale edebildiklerini belirtmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin %33.8'inin bir uygulamayı korkusuz, stressiz ve kendilerini vererek en iyi yalnız başına iken yaptıkları, %62.7'sinin uygulamalarda en fazla hemşirelerden yardım aldıkları tespit edilmiştir. Öğrencilere klinik uygulamalarda en fazla karşılaştıkları sıkıntılar; soyunma odalarının yetersiz olması (%34.2), klinik uygulama sırasında görevleri dışında sorumluluk almaları (%71.1), okulda aldıkları tüm uygulamalı derslerle ilgili kliniklere çıkamamaları (%54.7), bakım ve tedavilerde ortaya çıkan eksiklik ve aksaklıklardan ötürü suçlanmaları (%30.2), bakım verdikleri hastanın merak ettikleri bilgilerine ulaşamamaları (%28.0) ve hastanedeki malzemelerden yeterince faydalanamamalarıdır (%13.3) (Tablo 1).

Yapılan istatistiksel analizde öğrencilerin sınıfları, hastane uygulamaları sırasında keyifle ve huzurla çalışma durumları, uygulamalarda karşılaştığımız hastalıklarla ilgili merak ettiği konuları sordukları kişiler, korkusuz, stressiz, rahat ve kendini vererek birlikte en iyi uygulama yaptıkları kişiler, uygulamalar da en fazla yardım aldıkları kişiler, hastanelerde soyunma odası vb. imkânlarla sahip olmalarının öğrencilerin ÖDÖ puanlarını etkilediği belirlenmiştir ($p < 0.05$) (Tablo 2).

Öğrencilerin tüm ÖDÖ puan ortalamaları orta düzeyin üzerinde olmakla birlikte; genel olarak 1. ve 3. sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu gözlenmektedir. 4. sınıf öğrencilerinin ÖDÖ puan ortalamaları diğer öğrencilerden daha düşük bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 1. Öğrencilerin Klinik Uygulamalara İlişkin Görüşleri

		n	%
Mesleğinizle ilgili sizi en fazla tedirgin eden konu nedir?	Çalışma şartları zor	161	71.6
	Geliri az	22	9.8
	Mesleki ilerleme zor	42	18.7
Keyifle ve huzurla çalışma imkânı buluyor musunuz?	Evet	82	36.4
	Hayır	143	63.6
Hasta bakımında hastaya müdahale etme imkânı bulabiliyor musunuz?	Evet	149	66.2
	Hayır	76	33.8
Korkusuz ve kendinizi vererek bir uygulamayı en iyi kimin yanında yaparsınız?	Hocalarımlın	22	9.8
	Hemşirelerin	54	24.0
	Arkadaşlarımlın	73	32.4
	Kendi başıma	76	33.8
Uygulamalarınızda en fazla kimden yardım alıyorsunuz?	Hemşirelerden	141	62.7
	Hocalarımdan	34	15.1
	Arkadaşlarımdan	50	22.2
Klinik uygulamalarda en fazla karşılaştığımız sorunlar nelerdir?	Görevim dışında sorumluluk almak	160	71.1
	Uygulamalı derslerle ilgili kliniklere çıkamamak	123	54.7
	Soyunma odası gibi imkânların kısıtlı olması	77	34.2
	Bakımdaki eksiklik ve aksaklıklardan ötürü suçlanmak	68	30.2
	Hastanın bilgilerine ulaşamamak	63	28.0
	Eldiven, maske gibi malzemelerden yeterince faydalanamamak	30	13.3

Tablo 2. Bazı Değişkenlere Göre Öğrencilerin Doyum Ölçeği Puanları

		n	$\bar{X}$	SS	İstatistik	p
Sınıf	1	35	181.3 ^a	25.0	F= 10.697	0.000
	2	53	163.2 ^b	40.8		
	3	66	175.8 ^a	31.9		
	4	71	146.7 ^b	38.9		
Klinikte keyifle ve huzurla çalışma imkânı buluyor musunuz?	Evet	82	176.0	29.5	t= 3.536	0.000
	Hayır	143	157.9	40.5		
Korkusuz ve kendinizi vererek bir uygulamayı en iyi kimin yanında yaparsınız?	Hocalarımın	22	172.7 ^a	51.0	F= 2.724	0.045
	Hemşirelerin	54	174.9 ^a	33.3		
	Arkadaşlarımın	73	161.2 ^b	33.1		
	Yalnız	76	157.9 ^b	39.5		
Uygulamalarınızda en fazla kimden yardım alıyorsunuz?	Hemşirelerden	141	167.7 ^a	40.8	F= 3.857	0.023
	Hocalarımdan	34	170.3 ^a	31.7		
	Arkadaşlarımdan	50	151.7 ^b	29.8		
Klinikte göreviniz dışında sorumluluk alıyor musunuz?	Evet	160	160.8	37.9	t= -2.347	0.020
	Hayır	65	173.7	36.2		

^{a, b} farklı harfleri içeren ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,05$).

TARTIŞMA

Öğrenci hemşirelerin bireysel ve örgütsel nedenlerle gelişen doyumsuzluklarının akademik başarılarına ve klinik uygulamalarına yansımaları kaçınılmazdır. Bunun tersini de söylemek mümkündür. Klinik uygulamalarda öğrencilerin yaşadığı sıkıntılar akademik başarılarını etkileyecek ve doyumlarını azaltacaktır. Ayrıca öğrencilik döneminde yaşanan doyumsuzlukların, hemşirelik mesleğini olumsuz etkilemesi kaçınılmazdır.

Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalarının öğrencilerin doyumlarına etkisini değerlendirmek amacıyla yaptığımız bu çalışmada, öğrencilerin çoğunun hemşireliğin çalışma şartlarının zor olması nedeniyle tedirgin olduğu tespit edilmiştir. Aşırı iş yükü hemşirelerde doyumunu olumsuz etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Kesgin ve Kublay (2011) çalışmalarında ağır çalışma koşullarının hemşirelerin sağlıklarını olumsuz etkilediği saptanmıştır. Uluslararası Hemşireler Birliği ve Pfizer'in ortaklaşa yaptığı 11 ülkeyi kapsayan bir araştırmada, hemşireliğin

en olumsuz yanının (%42) "iş yükü" olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, hemşirelerin çalışma şartlarının zorluğunun küresel bir sorun olarak devam ettiğini göstermektedir (ICN 2009).

Öğrenci memnuniyeti öğrencilerin akademik başarısını etkileyen önemli bir faktördür ve eğitiminin niteliğini göstermektedir (Ansari ve Stock 2010). Bununla birlikte hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalar, öğrencilerin klinik uygulamalarda yaşadıkları stresin, uygulamaların kısa süreli olmasının, klinik ortamın öğrenmeyi zorlaştırmasının ve uygulamaların iş merkezli olmasının öğrencilerin memnuniyetlerini azalttığını göstermektedir (Dutile, Wright ve Beauchesne 2011; Tosun ve ark. 2008). Çalışmamızda öğrencilerin çoğunun (%63.6) kliniklerde keyifle ve huzurla çalışmadıkları belirlenmiştir. Karadağ, Kılıç, Ovayolu, Ovayolu ve Kayaaslan (2013)'ün çalışmalarına benzer şekilde, çalışmamızda öğrencilerin klinik uygulamalarda en fazla karşılaştıkları sıkıntılar; görevi dışında sorumluluk alma, teorik bilgilerin klinikte kullanılamaması ve alınan uygulamalı derslerle ilgili kliniklere

çıkılmaması olarak belirlemiştir. Öğrenci sayılarının giderek artmasının, uygulama alanlarının kısıtlı olmasının ve öğretim elemanlarının sayılarının yetersizliğinin bu sonuçlara neden olduğu düşünülmektedir.

Toplumla aynı hemşirelik algısına sahip hemşirelik öğrencilerinin bu algıları eğitimleri sırasında gerçek hemşirelik algısı ile yer değiştirir. Beklentileri ve algıları farklı olan öğrencilerin sınıflarına göre memnuniyet düzeyleri de değişmektedir. Literatürden farklı olarak (Baykal, Sökmen, Korkmaz ve Akgün 2005; Egelioğlu ve ark. 2011; Kaynar ve ark. 2006), bizim çalışmamızda hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin doyum puanlarının yüksek, 4. sınıf öğrencilerinin ise daha düşük olduğu belirlenmiştir. Son sınıftaki öğrencilerin mesleki beklentilerinin artmasının ve okul dışında da yoğun bir programa sahip olmalarının (memurluk, dil ve akademik sınavlara hazırlık, kısmi zamanlı / burslu öğrenci olarak çalışmak vb. gibi) öğrencilerin doyumlarını azalttığı düşünülmüştür.

Çalışmamızda klinik uygulamalarda keyifle ve huzurla çalışma imkânı bulduğunu, bir uygulamayı en iyi hemşirelerle birlikte yaptığını, klinik uygulamalarda en fazla hocalarından yardım aldığını ve klinik uygulama sırasında görevi dışında sorumluluk almadığını beyan eden öğrencilerin doyum puanları daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Karadağ ve ark. (2013)'nin çalışmalarında öğrencilerin üst sınıflara geçtikçe, klinik uygulamada hemşirelerden destek görme ve yardım alma oranının azaldığı, uygulamaları bağımsız yapma oranlarının anlamlı şekilde arttığı belirlenmiştir. Klinikte öğrenciler, özellikle kendi meslektaşlarından kabul ve destek gördüklerinde doyumları artmaktadır (Eskimez, Alparlan, Öztunç ve Torun 2005). Klinik uygulamanın başarısı, öğrencileri destekleyen servis hemşiresi ve sağlık ekibinin olduğu klinik ortamlarda artmaktadır (Konak, Dericioğulları ve Kılınç 2008). Çünkü klinik uygulamalar sırasında öğrencilerin yönlendirilmeye, desteklenmeye ihtiyacı vardır (Killam ve Carter 2010). Klinik ortamda hemşirelik öğrencilerinin ekip üyeleri ile birlikte çalışması, öğrenmelerini kolaylaştırmakta ve motivasyonlarını arttırmaktadır (Elçigil ve Sarı 2011). Böylece ekip içinde daha ak-

tif olan öğrencinin doyumunu artacak ve amaçlarını gerçekleştirmeye kendini daha çok adayacaktır (Elliot ve Shin 2002).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin klinik uygulamalarda en fazla karşılaştıkları sıkıntılar klinik alanların yetersizliği ve sorumlulukları dışında görev almalarıdır. Çalışmamızda birinci sınıf öğrencilerinin doyum puanları daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca kliniklerde hemşirelerle birlikte işbirliği yapan, hocalarından yardım alan ve klinik uygulama sırasında görevi dışında sorumluluk almayan öğrencilerin doyumları daha yüksektir.

Etkili klinik uygulama ortamlarının sağlanması için hastane-okul işbirliğinin artırılmasının ve karşılıklı beklentilerin paylaşılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin daha aktif görev almasının sağlanmasıyla öğrenci doyumunun artacağı ve klinik uygulamaların daha verimli hale geleceği düşünülmektedir. Bu hedeflere ulaşmak için öğrenci sayılarının azaltılması ve öğretim elemanı sayılarının artırılmasının gerekliliği bir kez daha önem kazanmaktadır.

KAYNAKLAR

- Ansari, W. E., Stock, C. (2010). Is the health and wellbeing of university students associated with their academic performance? Cross sectional findings from the United Kingdom. *Int J Environ Res Public Health*, 7(2): 509-527.
- Baykal, Ü., Sökmen, S., Korkmaz, Ş. (2002). Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği geliştirme çalışması. *Hemşirelik Dergisi*, 12(49): 23-32.
- Baykal, Ü., Harmancı, A. K., Eşkin, F., Altuntaş, S., Sökmen, S. (2011). Öğrenci Doyum Ölçeği - Kısa Form geçerlik güvenilirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(4): 60-68.
- Dutile, C., Wright, N., Beauchesne, M. (2011). Virtual clinical education: Going the full distance in nursing education. *Newborn Infant Nurs Rev*, 11(1): 43-48.
- Egelioğlu, N., Arslan, S., Bakan, G. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet durumlarının akademik başarıları üzerine etkisi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 13(1): 14-24.
- Elçigil, A., Sarı, H. Y. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin klinik eğitiminde kolaylaştırıcı faktörler. *DEUHYO ED*, 4(2): 67-71.

Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Ortamdaki Doyum Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler

- Elliot, K. M., Shin, D. (2002). Student satisfaction: An alternative approach to assessing this important concept. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 24(2): 197-209.
- Eskimez, Z., Alparslan, N., Öztunç, G., Torun, S. (2005). Hemşirelerin Adana Sağlık Yüksekokulu öğrencileri ve öğretim elemanlarının klinik uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(3): 30-39.
- International Council of Nurses (ICN) (2009). Nurses in the workplace: Expectations and needs. Nurses in the workplace: Expectations and needs, a global survey of nurses, <http://www.icn.ch/images/stories/documents/news/advocacy/nursesintheworkplace/survey.swf> (15.08.2015).
- Kantek, F., Kazancı, G. (2012). An analysis of the satisfaction levels of nursing and midwifery students in a health college in Turkey. *Contemporary Nurse*, 42(1): 36-44.
- Karadağ, G., Kılıç, S. P., Ovayolu, N., Ovayolu, Ö., Kayaaslan H. (2013). Öğrenci hemşirelerin klinik uygulamada karşılaştıkları güçlükler ve klinik hemşireler hakkındaki görüşleri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 12(6): 665-672.
- Kaynar, A. ve ark. (2006). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik öğrencilerinin doyum düzeyleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(3): 12-19.
- Kesgin, M. T., Kublay, G. (2011). Özel bir hastanede çalışan hemşirelerin yaşam alışkanlıkları ve çalışma koşullarından kaynaklı sağlık sorunlarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 18(1): 41-49.
- Killam, L. A., Carter, L. M. (2010). Challenges to the student nurse on clinical placement in the rural setting: a review of the literature. *Rural Remote Health*, 10(3): 1523.
- Konak, D. Ş., Dericioğulları, A., Kılınc, G. (2008). Burdur Devlet Hastanesi'nde çalışan hemşirelerinin klinik uygulamalarına ve öğretim elemanlarıyla işbirliği yapmaya ilişkin görüşleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 15(1): 1-5.
- Lee, C. Y., White, B., Hong, Y. B. (2009). Comparison of the clinical practice satisfaction of nursing students in Korea and the USA. *Nursing and Health Sciences*, 11(1): 10-16.
- Özdelikara, A., Babur, S. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin öğrenimlerine ilişkin doyum düzeyi ve etkileyen faktörler. *DEUHFED*, 9(1): 2-8.
- Svetlana, A., Beltyukova, S. A., Fox, C. M. (2002). Student satisfaction as a measure of student development: towards a universal metric. *Journal of College Student Development*, 43(2): 161-169.
- Tosun, N. ve ark. (2008). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin intörn eğitim programından beklentileri ile program sonunda kazanım ve önerilerinin değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 50(3): 164-171.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2015). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.55aff5c1df5db9.82575310 (22.7.2015).
- Yangın, H. B., Kırcı, N. (2013). Antalya Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1): 78-94.